

PRINCIPI REHABILITACIJE USTAVNE POZICIJE GRADA SARAJEVA

*Kasim Trnka*¹

Sažetak: Današnja ustavna pozicija Grada Sarajeva daleko je od zahtjeva i potreba koje bi trebao imati ne samo kao glavni grad države nego i kao jedinica lokalne samouprave i najrazvijeniji ekonomski, obrazovni, naučni i kulturni centar. Sedamdesetih godina prošlog vijeka Grad je ostvarivao takvu ulogu, ali je, sticajem međunarodnih i unutrašnjih prilika, danas uveliko marginaliziran.

Da bi se rehabilitovala njegova ustavna pozicija, neophodno je, nakon obavljenih multidisciplinarnih studija, utvrditi principe novog koncepta Grada, koji bi obuhvatio naročito: prirodni teritorijalni obuhvat; usklađenost sa Evropskom poveljom o lokalnoj samoupravi; demokratsku strukturu koja uključuje neposredan izbor gradonačelnika i članova Gradskog vijeća; precizno razgraničenje nadležnosti sa Kantonom i optimalne i stabilne izvore finansiranja.

Ključne riječi: Grad Sarajevo, ustavni principi, teritorijalni obuhvat, demokratska struktura, nadležnosti, finansiranje

Uvod

Tokom 70-ih godina prošlog vijeka, zlatnog doba Grada Sarajeva, njegova afirmacija se potvrđivala u svim sferama privrednog, kulturnog, sportskog i ukupnog društvenog života. Njegovi privredni giganti bili su prepoznatljivi na svjetskom tržištu. Istina, tome je pogodovala i tadašnja međunarodna pozicija i uloga tadašnje zajedničke države. Stvaralaštvo i rezultati u oblasti kulture i sporta bili su regionalno, pa i globalno prepoznati. Herojska odbrana grada tokom agresije na Bosnu i Hercegovinu i opsade duge preko 1.400 dana u svijetu je doživljena kao epopeja velikih razmjera. To je uveliko doprinijelo međunarodnoj podršci Republici Bosni i Hercegovini.

Ovo je bio jedan od razloga, svakako ne najbitniji, što je pokrenuta brutalna agresija na Bosnu i Hercegovinu. Osim vojnim sredstvima, susjedne države i njihovi sponzori su ideološki i propagandno osporavale vrijednosti na kojima su počivali bosanskohercegovačko društvo i država. To je dolazilo

---

¹ Prof. dr., profesor Ustavnog prava; e-mail: trnka@bih.net.ba

do izražaja i u diplomatskim nastojanjima za rješavanje sukoba u regionu i u Bosni i Hercegovini. Nužno se to reflektovalo i na definisanje pozicije Sarajeva kao glavnog grada. Jedan od ratnih ciljeva agresora bio je i podjela grada po nacionalnoj osnovi. Prijedlozi u mirovnim planovima (Owen-Stoltenbergov plan iz 1993. godine) o uspostavljanju distrikta u Sarajevu samo je refleksija takvih namjera. Tek su SAD, tokom pregovora u Daytonu, kao jedan od ciljeva svoje politike promovisale zahtjev za očuvanje jedinstva Sarajeva kao glavnog grada. U tome, ipak, nisu ostale dosljedne jer je u konačnom rješenju 40% predratne teritorije Grada Sarajeva, istina uglavnom ruralni dio, pripalo entitetu Republika Srpska.

Implementacijom Vašingtonskog sporazuma otpočeli su pregovori o razgraničenju kantona. U tome, tokom pregovora u Beču, hrvatska strana je insistirala na primjeni etničkog kriterija. Principi regionalne organizacije koji se primjenjuju u demokratskim zemljama kao što su ekonomska, prostorna i saobraćajna povezanost, te tradicionalni razlozi nisu uzimani u obzir. Tako, na primjer, Kantonu Sarajevo, koji je uspostavljen 11. marta 1996. godine, nisu pripale opštine Visoko i Olovo, iako im je po navedenim kriterijima tu bilo mjesto.

Od uspostavljanja Kantona Sarajevo teku dva suprotstavljena procesa. Dok ovaj kanton kao najrazvijeniji u Federaciji BiH konsoliduje i jača svoju organizacionu strukturu i poziciju, Grad Sarajevo, oslabljen u svakom pogledu, biva sveden, praktično, na protokolarnu poziciju.

Iste godine kada je uspostavljen Kanton pokušava se definisati i pozicija Grada. Protokolom o organizaciji Sarajeva od 25. oktobra 1996. godine ponovo se oživljava ideja o distriktu. Protokolom se neprirodno reduci- ra teritorijalni obuhvat Grada na četiri opštine: Stari Grad, Centar Sarajevo, Novo Sarajevo i Novi Grad. Istim aktom je predviđena nešto šira nadležnost Grada. Ipak, Ustavom Kantona brojne od tih nadležnosti zadržane su na ni- vou kantona.

Aktuelna ustavna i statutarna pozicija Grada Sarajeva

Ustavima Bosne i Hercegovine, Federacije BiH i Kantona Sarajevo te Statutom određena je pozicija Grada Sarajeva. Poziciju Grada u znatnoj mjeri opredjeljuju i federalni i kantonalni zakoni. Ovaj komplikovani normativni okvir često nije harmoniziran, što stvara velike probleme u praksi i istovremeno otvara prostor za različite interpretacije, pa i konflikte. Osim toga, veliki broj političkih aktera u ovom regulisanju otežava pokušaje uspostavljanja

konzistentnog modela pozicije, organizacije i funkcionisanja Sarajeva kao glavnog grada države i Federacije i kao jedinice lokalne samouprave i uprave.

Ustav BiH se zadovoljava formulacijom da je: "Glavni grad Bosne i Hercegovine (je) Sarajevo." (član I, tačka 5). Ustav ne uspostavlja izričito osnov za donošenje zakona o glavnom gradu, što je uobičajeno u komparativnom ustavnom pravu. Obično se takvim zakonom afirmiše državno-pravni dignitet glavnog grada i uređuju brojna pitanja o posebnom statusu, nadležnostima, finansiranju, položaju državnih institucija i brojna druga pitanja. Imajući u vidu suštinske konceptualne razlike vladajućih parlamentarnih stranaka na nivou Bosne i Hercegovine, teško je očekivati da bi se do takvog zakona moglo doći.

U izvornom tekstu Ustava Federacije BiH, što se tiče položaja Sarajeva, nalazi se samo odredba da je: "Glavni grad Federacije (je) Sarajevo." (član I. 4). Međutim, amandmanskim dopunama od 2. 6. 1997. godine uključena su nova poglavlja: VI.A: Gradske vlasti i VI.B. Organizacija Sarajeva.² Prvobitna tačka (4) u poglavlju Gradske vlasti preformulisana je u sadašnji oblik 2003. godine kako bi se propisala paritetna zastupljenost udruženih opština u Gradskom vijeću.³

U vrijeme donošenja ovih amandmana jedino je Sarajevo imalo status grada u Federaciji BiH. Kasnije je veći broj aglomeracija sa razvijenijom urbanom strukturom dobilo ovaj status. Ustavom nisu detaljnije razrađeni kriteriji za sticanje statusa grada, jedino se propisuje da se: "Za područje dvije ili više općina koje su urbano i teritorijalno povezane svakodnevnim potrebama građana, formira (se) grad kao jedinica lokalne uprave i samouprave, u skladu sa federalnim zakonom." Ustav dosta restriktivno određuje pitanja koja su obavezno u nadležnosti grada. Tako propisuje: "Odgovornosti grada obuhvataju: a) finansije i poresku politiku, u skladu sa federalnim i kantonalnim zakonima, b) zajedničku infrastrukturu, c) urbanističko planiranje i d) javni promet." Svako drugo proširivanje gradskih nadležnosti ovisi o volji federalnog ili kantonalnog zakonodavca ili o odluci udruženih općina da prenesu dio svojih nadležnosti.

Ustav Federacije BiH sadrži tri specifične odredbe koje se odnose na organizaciju Sarajeva. Pada u oči nedosljednost prema kojoj se u opštim odredbama o gradskim vlastima navodi da je grad jedinica lokalne uprave i samouprave, dok se za Sarajevo propisuje da je to samo jedinica lokalne samouprave. Propisuje se, također, da sastav i način odlučivanja organa grada

² Amandmani XVI. i XXVI. na Ustav Federacije BiH, Službeni glasnik Federacije BiH, br. 13/97.

³ Amandman C, Službene novine Federacije BiH, br. 63/03 od 16. 12. 2006. godine

odražavaju njegovu multietničnost i činjenicu da se radi o glavnom gradu. Pa i kao takav, u najvećoj mjeri je podređen Kantonu Sarajevo. Ustavom Kantona propisuje se koje opštine ulaze u sastav grada. Ovim ustavom, ali i kantonalnim zakonom, utvrđuju se nadležnost, organizaciona struktura i način odlučivanja organa grada. Osim toga, gradske finansije i poreska politika u najvećoj mjeri zavise od federalnih i kantonalnih zakona.

Na osnovu navedenih odredaba Ustava Federacije BiH, Kanton Sarajevo je noveliranjem svoga Ustava propisao položaj, organizaciju i način funkcionisanja Grada Sarajeva.⁴

Ustavom Kantona Sarajevo ekstenzivno su uređena pitanja nadležnosti, organizacione strukture i načina odlučivanja organa Grada Sarajeva. To se posebno odnosi na 24 definisana pitanja nadležnosti Grada. Problem je što u velikom dijelu nadležnosti nisu precizno razgraničene kompetencije Kantona i Grada. Koristi se neprecizna formulacija da će u takvim zajedničkim nadležnostima Grad biti zadužen u onoj mjeri koja je od interesa za Grad. Za izvršavanje zajedničkih nadležnosti Kanton ima razvijenu strukturu organa uprave, upravnih organizacija i javnih preduzeća, dok je uprava Grada tek rudimentarno uspostavljena.

Statutom Grada Sarajeva, na osnovu navedenih propisa, definisane su nadležnosti grada.⁵ Komparacijom relevantnih odredaba Ustava Kantona i Statuta može se zapaziti njihova značajna materijalna neusklađenost. Djelimična intervencija na Ustav Kantona Sarajevo iz 2017. godine nije dovela do kvalitetnije promjene u položaju i nadležnostima grada. Zato se u obimnoj studiji zaključno konstatuje da je Grad Sarajevo: “I dalje bez sopstvenih autonomnih nadležnosti kao gradska jedinica lokalne samouprave i bez teritorijalne organizacije na jedinstvenom urbanom prostoru.” (Pejanović et al., 2020: 125). Ovakav neuređen i nekonzistentan status Grada negativno se reflektovao na ukupan ekonomsko-socijalni razvoj grada, kantona, pa i regije.

Prema aktuelnom normativnom okviru, položaj Grada, uključujući garantovane stabilne izvore finansiranja, u cijelosti zavisi od odluka Kantona Sarajevo i od odnosa političkih snaga u njemu.

⁴ Amandmani na Ustav Kantona Sarajevo

⁵ Član 16 Statuta propisuje da je Grad nadležan za: 1. urbano planiranje / upotrebu lokalnog zemljišta, 2. javne službe / infrastrukturu (vodu, kanalizaciju, prikupljanje otpada, grijanje, gas, tržnice, javne parkove, vatrogasne brigade, lokalne zdravstvene službe, sportske objekte, groblja), 6. osnovno i srednje obrazovanje, 7. lokalni biznis, 8. dobrotvorne organizacije, 9. lokalni radio i televiziju, 10. lokalni turizam, 11. izvršne aspekte stambene politike (dodjela stanova, planiranje, izgradnja i održavanje zgrada u društvenom vlasništvu, odluke o visini stanarina), 12. druge nadležnosti koje Gradu Sarajevu prenese Kanton Sarajevo, odnosno povjere općine.

Međunarodno-pravne obaveze koje proizlaze iz Evropske povelje o lokalnoj samoupravi

U ustavnim odredbama Grad Sarajevo je definisan kao jedinica lokalne samouprave. U poglavlju Ustava Federacije BiH grad se definiše i kao jedinica lokalne uprave i samouprave (Poglavlje VI.A. Gradske vlasti, stav (1)). S ovog stano- višta, međunarodni demokratski standardi utvrđeni su u Evropskoj povelji o lo- kalnoj samoupravi u kojoj je i Bosna i Hercegovina strana ugovornica. Povelja polazi od zajednički definisanih vrijednosti, prema kojima su: “lokalne jedinice jedan od glavnih temelja svakog demokratskog sistema ... da je pravo građana da sudjeluju u upravljaju javnim poslovima ... da je ostvarivanje tog prava moguće najneposrednije na lokalnom nivou ... da ovo pretpostavlja postojanje lokalnih jedinica kojima je omogućeno da imaju demokratski oblikovana odlučujuća tije- la i da se koriste širokim stepenom samouprave ...” (preambula Povelje).

Da bi se realizovali ovi principi, Povelja u normativnom dijelu propisuje obavezujuća konkretna rješenja. Analiza aktuelne ustavne pozicije Grada po- kazuje velike deficite u pogledu primjene propisanih rješenja.

1. Već u članu 1 se očekuje da će se propisana načela garantovati ustavom kako bi se osigurala njihova stabilnost i onemogućile dnevno-političke manipulacije. U našem slučaju, ustavima Federacije BiH i posebno Kan- tona ti standardi nisu konsekventno provedeni.
2. Povelja insistira na tome da predstavnička tijela lokalnih zajednica mora- ju imati neposrednu izbornu legitimaciju. Tako se u članu 3, stav 2 pro- pisuje: “Ovo će se pravo (na lokalnu samoupravu. op. K. T.) provoditi preko vijeća ili skupština sastavljenih od članova izabranih na slobodnim i neposrednim izborima, tajnim glasanjem na osnovu opšteg i jednakog biračkog prava.” Treba naglasiti da u pogledu ove odredbe strane potpis- nice nemaju pravo na druge opcije (član 12, stav 1). Očigledno je da ova obaveza u slučaju Gradskog vijeća nije ispoštovana jer se ono konstituiše po principima delegatskog sistema udruženih opština.
3. Povelja preferira da: “Javna ovlaštenja pripadaju vlastima koje su najbliže građanima.” (član 4, stav 3). Zatim se propisuje da: “Nadležnosti koje su povjerene lokalnim jedinicama moraju biti, po pravilu, potpune i cjelovite.” (član 4, stav 4). U ovom pogledu odnosi između Kantona i Grada u mnogim slučajevima su problematični. Najčešće nisu precizno razgraničene nadležnosti, što u praksi stvara velike probleme. U nekim

ovakvim sporovima intervenisao je i Ustavni sud Federacije BiH.⁶ Ima mnogo razloga da takva uloga Suda u zaštiti prava na lokalne samouprave dođe još više do izražaja.

4. U pogledu svake promjene lokalnog područja obavezno se konsultuju one jedinice lokalne samouprave kojih se to tiče. Povelja sugerise da se, kad god je to moguće, o tome izjasne građani na referendumu. U slučaju Sarajeva odluka da Grad Sarajevo obuhvata samo polovinu urbane cjeline donesena je na državnom nivou, političkim aktom i bez bilo kakve konsultacije zainteresovanih lokalnih zajednica.
5. Izvori i visina prihoda lokalnih zajednica moraju biti u skladu i proporcionalni nadležnostima lokalne zajednice (član 9, stav 2). U slučaju Grada Sarajeva nije propisana posebna metodologija za uređivanje ovih odnosa između Kantona i Grada Sarajeva. Osim izvornih prihoda grada, sve se utvrđuje u propisanoj proceduri usvajanja budžeta Kantona.
6. Obaveza je, prema Povelji, da se lokalnim zajednicama ustavom i zakonom garantuje pravo na sudsku zaštitu. Ustavom Federacije BiH je propisano da je Ustavni sud Federacije nadležan da štiti pravo na lokalnu samoupravu (član IV.3.10.(3)). Procesnim zakonima predviđena je i sudska zaštita u slučaju povrede pojedinačnim aktima. Na primjeru Grada Sarajeva ova sredstva se nedovoljno koriste, iako bi se, zbog nedorečenosti relevantnih propisa, to moglo očekivati.

---

⁶Na primjer, u predmetu broj: U – 21/09 od 27. 9. 2010. godine presuđeno je:

1. Utvrđuje se da Zakon o privremenom korišćenju javnih površina na području Kantona Sarajevo (“Službene novine Kantona Sarajevo”, broj 24/04) povrjeđuje pravo Grada Sarajeva na lokalnu samoupravu, jer osporeni zakon nije poštovao nadležnosti gradskih vlasti u skladu sa Amandmanom XVI na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, koje se odnose na zajedničku infrastrukturu.
2. Utvrđuje se da je članom 156. stav 1. alineja 9. Zakona o srednjem obrazovanju (“Službene novine Kantona Sarajevo”, br. 10/04 i 34/07) povrijeđeno pravo Grada Sarajeva na lokalnu samoupravu, jer Zakonom nije predviđeno obezbjeđenje finansijskih sredstava neophodnih za izvršenje obaveze iz osporenog člana.
3. Utvrđuje se da se Odlukom o utvrđivanju lokalnih cesta na području Kantona Sarajevo i Odlukom o utvrđivanju lokalnih cesta od interesa za općine na području Kantona Sarajevo (“Službene novine Kantona Sarajevo”, broj 17/05) povrjeđuje pravo Grada Sarajeva na lokalnu samoupravu, jer osporene odluke nisu poštovale nadležnosti gradskih vlasti u skladu sa Amandmanom XVI na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine koje se odnose na javni promet.
4. Utvrđuje se da se primjenom Pravilnika o visini i načinu plaćanja naknade za postavljanje reklamnih panoa i znakova informisanja u zaštitnom cestovnom pojasu na području Kantona Sarajevo (“Službene novine Kantona Sarajevo”, broj 14/02) i Pravilnika o visini i načinu plaćanja naknade za korištenje cestovnog pojasa i zemljišta koje pripada cestama na području Kantona Sarajevo (“Službene novine Kantona Sarajevo”, broj 19/02) povrjeđuje pravo Grada Sarajeva na lokalnu samoupravu, jer su u skladu sa članom 87. stav 2. Zakona o cestama Federacije Bosne i Hercegovine (“Službene novine Federacije BiH”, broj 6/02) navedeni pravilnici prestali da važe.

Principi rehabilitacije ustavne pozicije Grada Sarajeva

Argumenti izneseni u literaturi i u političkoj praksi, kao i prethodno izlaganje, potvrđuju da je neophodno preispitivanje dosadašnjeg koncepta Grada i, prije svega, ustavnog okvira za ostvarivanje uloge Sarajeva kao jedinice lokalne samouprave i kao glavnog grada i ključnog centra ekonomskog, socijalnog, naučnog, kulturnog i sportskog razvoja ne samo gradskog područja nego i regije, pa i države u cjelini. Konsekvantno treba redefinisati zakonska i statutarina rješenja kako bi se omogućilo ostvarivanje takve uloge grada.

Prije donošenja ključnih političkih odluka u tom pravcu neophodno je obaviti multidisciplinarno istraživanje u kojem bi se razmotrili svi aspekti i očekivane posljedice predloženih rješenja. U dosadašnjoj praksi i u relevantnim istraživanjima nuđeni su različiti koncepti organizacije i strukture Grada. Čini se da savremenim zahtjevima i potrebama najviše odgovara pozicija Grada kao posebne društveno-političke zajednice sa jasno definisanim pravima i odgovornostima i sa ustavom utvrđenim izvornim nadležnostima i odgovarajućim izvorima finansiranja. Pri tome je neophodno osigurati primjenu međunarodnih demokratskih standarda o lokalnoj samoupravi. Predložena rješenja bi morala uvažavati sljedeće principe:

1. *Teritorijalni obuhvat grada* mora odgovarati tradicionalnim vrijednostima urbanog života u sarajevskoj kotlini, kao i funkcionisanju i razvoju komunalne privrede i infrastrukture. Grad bi trebale sačinjavati opštine Stari grad, Centar, Novo Sarajevo, Novi grad, Ilidža i Vogošća. To podrazumijeva da grad mora imati efektivne instrumente planiranja razvoja i funkcionisanja cjelokupne gradske infrastrukture prvenstveno preko javnih preduzeća komunalne privrede.
2. *Nova demokratska struktura grada* – demokratski dignitet najvećeg broja glavnih gradova utemeljen je na neposrednim izborima članova gradskih vijeća, odnosno gradskih skupština, i na primjeni raznovrsnih oblika neposrednog odlučivanja građana o najvažnijim pitanjima od interesa za grad. To je i temeljni princip Evropske povelje o lokalnoj samoupravi. Postojeća rješenja u Gradu Sarajevu nisu u skladu s ovom praksom i propisanim principima. Delegatski princip i paritetno predstavljanje udruženih opština, što je propisano Ustavom Federacije BiH, otežavaju identifikovanje i ostvarivanje vrijednosti grada kao cjeline. Grad ne može biti “akcionarsko društvo” udruženih opština. Ustav Federacije ne prepoznaje pojam “udruživanja opština u grad”. Ta odredba Ustava glasi: “Na području dvije ili više opština koje su urbano i teritorijalno povezane svakodnevnim

potrebama građana, formira se grad kao jedinica lokalne uprave i samouprave...” Grad je, prema tome, posebna društveno-politička zajednica, a ne udruženje opština. U postojećem sistemu građani Sarajeva nisu realno predstavljeni niti su uticali na politiku i odluke Gradskog vijeća.

Evropska povelja o lokalnoj samoupravi nalaže neposredan izbor članova gradskog vijeća. Nedavno uvedena praksa neposrednog biranja opštinskih načelnika i gradonačelnika, osim u Sarajevu, dala je pozitivne rezultate. Trebalo bi propisati i neposredni izbor gradonačelnika Grada Sarajeva. To je praksa u najvećem broju glavnih i velikih gradova u demokratskim državama.

3. *Precizno razgraničavanje nadležnosti Grada prema drugim nivoima vlasti, posebno prema Kantonu.* – Razgraničavanje nadležnosti različitih nivoa vlasti jedno je od najsloženijih pitanja ustavne teorije i prakse. Ta rješenja uvijek imaju velike političke, ekonomske, socijalne i brojne druge posljedice. Kada su u pitanju nadležnosti grada, one se moraju utvrđivati u relaciji prema nadležnostima države, Federacije i kantona, te prema nadležnostima opština kao jedinica lokalne samouprave. Posebno su složeni odnosi kod uspostavljanja konkurentne nadležnosti različitih nivoa kad, na primjer, jedan nivo vlasti utvrđuje politiku u određenoj oblasti, kad u toj oblasti ima ovlaštenje da donosi propise ili kad su niži organi ovlašteni da donose propise i izvršavaju ih.

U novom konceptu ustavne pozicije grada bilo bi neophodno temeljito preispitati dosadašnja rješenja o raspodjeli nadležnosti, posebno u pogledu proširivanja njegove autonomne nadležnosti. Uobičajeno je da gradovi imaju sljedeće nadležnosti: urbano planiranje, stambena politika, zaštita okoliša, javni prevoz, komunalna infrastruktura, javne službe, snabdijevanje strujom, vodom, plinom, kulturna politika, turizam, lokalni poslovi, RTV stanice gradskog značaja, dobrotvorna djelatnost i finansije.

Svoje nadležnosti grad obavlja putem svojih službi i javnih preduzeća i ustanova kojima povjerava ostvarivanje određenih poslova. Pri tome je od posebnog značaja da se precizno razgraniče nadležnosti između kantona i grada i da se to u praksi konsekvantno provodi.

Zaključak

Zahvaljujući unutrašnjim i međunarodnim okolnostima Grad Sarajevo je u proteklih 50-ak godina prošao turbulentan period. Kao zaokružena urbana cjelina grad je do početka agresije ostvarivao sve socijalno-ekonomske

i kulturološke funkcije i afirmisao se ne samo kao glavni grad države nego i kao centar ekonomskog razvoja i dostizanja značajnih rezultata u oblasti obrazovanja, nauke i kulture. Tokom mirovnih pregovora namjenjivana mu je različita pozicija. Uspostavljanjem kantona, grad, normativno i stvarno, funkcioniše u sjeni Kantona Sarajevo. U svim elementima svoje pozicije i funkcionisanja grad ovisi o odlukama Kantona.

Savremeni period nameće potrebu da se redefiniše pozicija grada i da ponovo počne ostvarivati sve funkcije koje su uobičajene za glavne gradove i za gradske aglomeracije ove veličine. To je moguće ostvariti prvenstveno novom definicijom urbanog obuhvata i demokratizacijom procesa odlučivanja u gradu u skladu s Evropskom poveljom o lokalnoj samoupravi. Pri tome je potrebno precizno redefinisati odnose grada i kantona.

Po uzoru na druge glavne gradove, trebalo bi zakonski urediti takvu poziciju Sarajeva. Za te potrebe moglo bi se razmotriti definisanje različitih oblika povezivanja i saradnje Sarajeva i Istočnog Sarajeva.

Literatura

Knjige

- Aganović, M. (1996). *Razvoj i životne dileme grada Sarajeva*. Direkcija za obnovu i razvoj grada Sarajeva. Sarajevo.
- Aganović, M. i dr. (2000). *Sarajevo – grad i regija u vremenu i prostoru*. Akademija nauka i umjetnosti BiH – Univerzitet u Sarajevu – Skupština Grada Sarajeva.
- Anon. (2001). *Elaborat o statusu grada Sarajeva*. Institut Ekonomskog fakulteta Sarajevo.
- Bublin, Mehmed (2019). *Sarajevo grad budućnosti*. Štamparija Fojnica.
- Grad Sarajevo (2018). *Pravni položaj Grada*. Preuzeto sa <http://sarajevo.ba/pravi-polozaj-grada-3/>.
- Pejanović, Mirko, Domazet, Anto, Osmanković, Jasmina, i Sadiković, Elmir (2020). *Sarajevo grad i regija u vremenu i prostoru – studija*. Posebna izdanja, knj. CLXXXIV, Odjeljenje društvenih nauka. Knj. 12. Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine. Sarajevo.

Pravni izvori

- Ustav BiH. Preuzeto sa <http://ustavnisud.ba/uploads/documents/ustav-bih>.
- Ustav Federacije BiH sa amandmanima 1–109; Kasim Trnka, prečišćeni tekst, prilog u udžbeniku *Ustavno pravo* (2006).
- Ustav Kantona Sarajevo, Službene novine Kantona Sarajevo, br. 1/96, 2/96, 3/96, 16/97, 14/00, 4/01, 28/04; amandmani na Ustav 6/13 i 31/17.
- Evropska povelja o lokalnoj samoupravi.
- Statut Grada Sarajeva. Preuzeto sa <https://gradskovijece.sarajevo.ba/wp-content/uploads/2020/05/Statut-Grada-Sarajeva.pdf>.

PRINCIPLES OF REHABILITATION OF THE CONSTITUTIONAL POSITION OF THE CITY OF SARAJEVO

Abstract: Today's constitutional position of the City of Sarajevo is far from the requirements and needs it should have, not only as the State capital, but also as the most developed economic, educational, scientific and cultural center. In the 1970s, the City played such a role, but today, due to international and domestic circumstances, it is largely marginalized. In order to rehabilitate its constitutional position, it is necessary, after conducting multidisciplinary studies, to determine the principles of a new concept of the City that would include, in particular: natural territorial coverage; compliance with the European Charter of Local Self-Government; a democratic structure that includes direct election of the mayor and members of the City Council; precise delineation of competencies with the Canton and municipalities and stable sources of funding.

Keywords: City of Sarajevo, constitutional principles, territorial coverage, democratic structure, competencies, financing